

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Naše poročilo internacionalni zvezi.

Naš Središnji odbor je bil naprošen od internacionalne zveze, da razloži razmere naših vojnih žrtev. Internacionalna namerava izdati posebno knjigo, v kateri naj bi bilo pojasnjeno vprašanje vojnih žrtev v posameznih državah.

Po »Ratnem Invalidu« posnemamo, da se glasi poročilo Središnjega odbora sledeče:

Srbski invalidi, izgnani iz svoje domovine in toplo sprejeti od bratskega francoskega naroda in države, so ustanovili svojo prvo organizacijo še v času, ko so se nahajali v Marselju v Franciji. Po povratku v domovino se je ustanovilo dne 2. februarja 1919 v Beogradu Udruženje srbskih vojnih invalidov.

Kakor se vidi, je bilo to neposredno v dobi po povratku v domovino. To znači, da se je osnivanje invalidskega udruženja izvršilo takrat, ko je bilo ljudstvo še pod utisi krvavih dogodkov svetovne vojne in je bilo v njegovih dušah več ljubezni in spoštovanja za one, kateri so s svojimi kostmi in poškodbami na telesu doprinesli osvobodjenje tlačene domovine. To je bilo takrat, ko je bilo poleg vse nesreče in poleg vseh težav prošlosti, v narodu še nekaj oduševljenja in radosti, kar mu je vtilo v dušo osvobodjenje domovine na veke zjedinenega naroda.

V tako svečanih trenutkih ni padlo srbskim invalidom na um, da bi izvedli akcijo za svoje materijelno in moralno pravo. Smatrali so, da bodo voditelji naroda sami vse to rešili iz lastne inicijative. Tako mišljenje srbskih invalidov je bilo čisto naravno in logično. Danes je težko najti vzroke, zakaj niso merodajni faktorji rešili tega vprašanja takoj po povratku v domovino.

V takem idealnem pojmovanju si srbski invalidi niso stavili za dolžnost borbe za svoje pravice. Nasprotno, oni so dajali svojemu delu v prvih letih čisto nacionalno obilježje. Rezultat tega pojmovanja in dela je bil, da se je na glavni skupščini 1922. leta v Brodu proglasilo edinstvo vseh invalidov v državi in da so se drug poleg drugega našli bratje, katere je usoda v minuli vojski naganjala, da so svoje meče zarivali drug drugemu v grudo. Tako je nastalo Invalidsko udruženje Srbov, Hrvatov in Slovencev, s centralnim komitejem, katerega sedež je v Beogradu.

I.

Kakor se vidi, so bili invalidi kraljevine SHS v zelo delikatni situaciji. V skupni zajednici so našli drug poleg drugega ljudi, kateri so v času vojske drug drugega ranjevali in ga napravili invalida. Ker pa se je s polno uvidevnostjo spoznavalo, da je bila to le tragedija naše skupne usode, se je cel ta težki del zakril in pozabil in začelo se je z resnim skupnim delom.

V tej zajednici se ni živelo pod istimi pogoji.

Kraljevina SHS ima v svoji sestavi bivšo kraljevino Srbijo in one kraje bivše Avstro-Ogrske, v katerih žive po jeziku in krvi bratje Srbi, Hrvati in Slovenci.

Kraljevina ujedinenih Srbov, Hrvatov in Slovencev še do danes ni uspela, da zjednači svoje zakonodajstvo. In vojni invalidi so živeli pod dvojnimi zakonodajstvi.

Invalidi Srbije so živeli in prejeli svoje prejemke po srbskem invalidskem zakonu iz leta 1914 in 1920.

Invalidi bivše Avstro-Ogrske pa so živeli pod predpisi invalidskega zakona bivše Avstro-Ogrske.

Isti zakoni so veljali tudi za vdove in vojne sirote.

Srbski zakon ni bil zadosten, ker je bil sprejet pred 60. leti, v dobi, ko je stal v Srbiji kilogram kruha 20 para, ter se je spremenil takrat, ko je stal v Srbiji kilogram kruha 5 dinarjev.

Avstrijski zakon tudi ni bil zadosten, ker je invalidnino predvideval v kronah, a vrednost krone je po vojski padla na 25 para.

Prišlo je četrto leto po končani vojski, toda vlade kraljevine SHS niso vodile zadostnih računov o rešenju invalidskega vprašanja. Kolikor je bilo zanimanja, je bilo površno in brez večjega razumevanja. Naj bo omenjeno samo to, da je bilo v petih letih izdelanih 16 zakonskih načrtov, pa ni niti eden uspel priti skozi parlament. Parlamentarna politika je imela največjo dolžnost napram ljudem, ki so stvarjali novo in ujedinjeno državo.

Redukcija invalidov se je vršila zelo neracionalno.

V državi, v kateri je 90% prebivalstva poljedelcev, ne obstoji niti ena reedukacijska invalidska šola, ki bi pripadala poljedelstvu in ekonomiji. Vsa reedukacija se je usmerila na učenje v obrtih.

V obrtu so izučeni fizično nesposobni ljudje, ki se nikdar niso bavili z obrtom.

Agrarna reforma je izvedena na tak način, da je popolnoma upropastila vse nade, ki so se od nje pričakovale ter bi bile tako koristne za bodočnost države.

V kolikor je agrarna reforma oblagodarila invalide in dobrovoljce, jih je poslala čisto praznih rok na popolnoma golo zemljo. Tako so bili brez hrane, brez poljedelskega orodja in brez vsakih potrebščin za obdelovanje zemlje, na kateri ni bilo ne hiš ne ničesar.

Tam so ljudje propadali, zemlja je zahtevala vse do zadnje pare, nazadnje so se potikali kot berači brez vsega.

Zdravljenje invalidov, družin in vojnih sirot je izvedeno na najožji podlagi. Kolikor je predvidenega, zahteva pred početkom lečenja, strašno administrativno proceduro, ki traja desetine dni. Na vse zadnje pa še ono malo kar je po zakonu predvidenega, ometavajo po edinci samovoljno. Posebno železniški organi delajo velike zapreke pri brezplačni vožnji radi zdravljenja ali izmenjave protez.

Udruženje vojnih invalidov je napravilo, podprto od javnosti in tiska vse napore za te pravice. Toda vsi naporji so ostali brez uspeha. Kraljevina SHS je država v Evropi, katera nima ne enega invalidskega doma. V njej so še danes invalidi, ki imajo amputirane noge nad kolenom, pa nosijo po 7½ kilogramov težke proteze. Istotako se vidi lep primer, da država dolguje svojim invalidom od 1919. leta do danes preko 179 milijonov neizplačanih invalidnin.

Zastoj je bilo vse javno mišljenje na strani invalidov in da je tisk mnogo in mnogokrat povzdgal svoj glas proti takemu postopanju z invalidi. Posamezni interesi politične stranke so vedno potlačili to važno državno vprašanje, ki tako globoko posega v bodočnost države.

Koncem preteklega leta so Udruženje vojnih invalidov, Udruženje četnikov, Udruženje družin v vojski umrlih oficirjev ter Udruženje dobrovoljcev organizirali Zvezo udruženih vojnih žrtev in starih borcev, katera ima nalog, da se briga za pravice žrtvam vojne tako v materijelnem, kakor v moralnem oziru.

II.

Kakor smo že prej omenili, je bilo prvo polje dela invalidov bivše kraljevine Srbije nacionalno. Oni so prvi izvedli stvarno ujedinjenje vseh vojnih žrtev.

Pozneje je bilo treba, da se je njihovo delo moralo v glavnem obrniti v pravcu borbe za kruh.

III.

Invalidi sami in njihova organizacija niso imeli časa, da bi se udeleževali v kakšni akciji za mir.

Centralni odbor invalidskega udruženja kraljevine SHS je imel vedno tendenco za sodelovanje v svrhu vpostavitve dolgotrajnega miru. Ta težnja centralnega komiteja je našla vedno odobravanje na letnih invalidskih kongresih. Tako je prišlo do tega, da so tudi predstavniki invalidov SHS bili med onimi, kateri so predstavniku lige narodov leta 1925. v Ženevi izrazili pripravljenost sodelovanja za trajni mir.

Že samo slabo reševanje invalidskega vprašanja napravlja ne samo med invalidi in njihovimi potomci, temveč tudi med mnogimi drugimi izven invalidskih vrst, odvrtnost napram vojnem.

Na ta način država s slabim postopanjem z invalidi vlija svojim državljanom odvrtnost napram vojski in tako na posredni način preko invalidov razvija pacifistična mišljenja v svojem narodu.

IV.

V kraljevini SHS ni bojazni, da bi pričele invalidske organizacije padati.

V državah, kjer je invalidsko vprašanje že davno in davno rešeno, invalidi ne morejo imeti več nikakih materijalnih interesov za obstanek svojih organizacij. V teh državah se bodo organizacije v toliko obdržale, kolikor to zahteva socialna vzgoja in pojmovanje dotičnega naroda za kolektivno delo.

V kraljevini SHS ne obstoja ta slučaj. V njej je rešitev invalidskega vprašanja komaj v početku. Jugoslovanski invalidi so šele uspeli, da se je vlada stvarno pričela odzivati njihovim upravičenim zahtevam.

Za izplačilo dolžnih invalidnin je votirano 50 milijonov dinarjev. Minister socialne politike je votiral nekoliko milijonov na ime pomoči in dva milijona za nabavo poljskega orodja, katere če biti razdeljeno invalidom poljedelcem.

Letos bo postavljen temelj velikemu invalidskemu domu, v katerem bodo dobili siromašni invalidi dosmrtno zatočišče.

To leto je minister socialne politike prvič prisostvoval invalidskemu letnemu kongresu. Prvičrat se je ob tej priliki slišala iz ust ministra g. dr. Aleksandra Mijovića beseda, da so invalidske zahteve opravljene in da je današnji invalidski zakon slab. Prvičrat je tudi minister javno obljubil, da bo on gledal, da se invalidsko stanje zboljša. In g. dr. Mijović je do danes konsekvntno izpolnjeval svoja obetanja. Ako se bo to do konca izvedlo, ni odvisno samo od njega, temveč od notranje politične situacije, katera v kraljevini SHS po večini koleba in je nestalna.

Vse to daje povod za prognozo, da se bodo invalidske organizacije v državi držale še dalje.

V kraljevini SHS prejema za delo nesposobne matere brez dece mesečno po 40 Din ali 8 kg kruha (ker stane 1 kg kruha 5 Din). Popolna vojna sirota brez očeta in matere

prejema mesečno po 100 Din brez vsake druge pomoči. Rezervni oficir svobodne profesije, ki se je v vojni onesposobil, prejema mesečno 400 Din, a ena soba za stanovanje stane 400 do 600 Din mesečno.

Vdova padlega vojaka, ali umrlega invalida (samo takega, ki je imel 100% nesposobnosti ali pretežkega invalida, t. j. slepega itd.),

ako je siromašna in ima enega otroka, prejema mesečno po 130 Din. Za dva deteta prejema mesečno 170 Din. V takih razmerah je še preširoko polje za kolektivno delo v svrhu olajšanja bode mater in ubogih otrok. Potrebno je, da so zato invalidske organizacije jake in kompaktne in ni bojazni, da bi padale, kakor da bi svojo vlogo že odigrale.

Podatki iz invalidskega vprašanja.

Mnogo je bilo vloženih že prošelj za odkupnine invalidnin. Prosilcem je po večini prav malo znano kako je treba prošnje opremiti tako, da mora udruženje pošiljati vedno opomine za manjkajoče listine, ali v formalno popravilo. To seveda zavlačuje predmete in napravlja stroške s poštnino.

V »Vojnem invalidu« smo že natančno pojasnili kako naj bodo prošnje opremljene, zato danes še enkrat opozarjamo, naj gledajo vsi krajevni odbori na predpise. Posebno jih pa opozarjamo na popis porokov.

Pa tudi članstvo se o namenu in smislu odkupnine mogoče ne zaveda dobro.

Denar mora imeti le oni cilj, za katerega je podeljen. Če bi kdo mislil, da se da denar ko je enkrat v žepu obrniti za kar se pač potem pojavi želja, se bo zmotil. Invalidski zakon in pravilnik nudita možnost, da se podeljena odkupnina iztirja nazaj s 6% obrestmi, ako bi jo kdo na drug način izrabil. Na vsak način obstoja v tem oziru kontrola. Za to pa je tudi garancija porokov.

Mogoče se pripeti, da kak invalid kar podpiše svojemu tovarišu garancijo, ne da bi se pošteno prepričal o verodostojnosti. Videli smo celo, da je posamezni tudi dvema ali trem podpisal. To je treba premisliti. Porok daje garancijo poštenosti za pravilno porabo, drugače pa stoji dober za povračilo državni blaginji. Drugače je to z garancijo udruženja, ki posameznika in tudi poroke samo moralno opiše in priporoča. Tozadevno smo se prepričali na podlagi formularja jamstvene izjave, kakoršnega je napravila sama komisija za odkup. Glasi se: »Podpisana jamčiva, da bo porabil odkupnino za ono, kar je navedel v prošnji. V slučaju pa, da ne bi porabil za označeni cilj in bi minister socijalne politike zahteval povračilo s 6% obrestmi, se obvezuje, da povrneva denar, ako ne bi bil od prosilca izterljiv.«

Za to je čas, da vsak svoje poroštvo natančno ugotovi, predno je dotični dobil izplačano. Ko smo se prepričali o bistvu poroštva, smo na to takoj opozorili.

Kaj je z invalidsko obrtno vprašalno komisijo?

Naš invalidski zakon bo star že 2 leti, nekatere njegove določbe pa še sploh niso prišle v poštev. Tako je tudi ena izmed njih, ki je zelo važnega pomena in sicer glede obrtno izpraševalne komisije.

Naši tovariši v Srbiji in Hrvatski imajo invalidske šole v zavodih, kjer se izuče in končno izprašajo. Pri nas v Sloveniji pa smo navezani le na učenje izven šol pri mojstrih ali drugih obstoječih šolah in tečajih. Zakon je skrajšal učno dobo na 1 oziroma 2 leti in s tem postavil invalide izven pogojev, kakoršne zahtevajo za vse vajence obstoječe obrtne zadrage.

LISTEK.

IVAN VUK:

Gregor Ovsenik.

Gregor Ovsenik je pogledal vratarja z začudenimi očmi.

»Kakor bi prosil ubogajme,« je pomislil, »kakor da ni več vratar, nego berač, tako je ponižen.«

»In kaj hoče,« je vprašal hotelir in gledal Gregorja Ovsenika.

»Pravi, da je bil vratar,« je ponovil vratar.

Hotelir je gledal Ovsenikovo sključeno postavo in raztrgano, ponošeno obleko. Njegove debele ustnice, vlažne in pohotne so se zganile.

»Beračiti je prepovedano!«

Gregor Ovsenik se ni odkril. Gledal je hotelirov okrogli, tolsti obraz in tiste debele, mokre ustnice in bilo mu je, da bi najraje sumil v tisti rejeni trebuh in pljunil.

»Ali slišite, vi,« je rekel hotelir neprijazno in prestopil, zakaj videl je v Ovsenikovem pogledu stud. Vzel je robec in si obrisal ustnice. »Beračenje je prepovedano!«

Gregorju Ovseniku je zahropelo v prsih in ustnice so se zganile. Iz oči je švignil blisk,

Ti pogoji nasprotujejo polaganju obrtnih izpitov pod skrajšano dobo. Zakonodajalec je za to že predvideval v členu 24. invalidskega zakona posebno invalidsko izpraševalno komisijo za obrte izven invalidskih šol. Tako komisijo pri nas v Sloveniji, kjer nimamo invalidskih šol, nujno potrebujemo, pa je še po 2 letih nimamo.

Res je, da je nekaterim invalidom celo ljubše, da se učijo bolj dolgo, in sicer celo dobo, ki je v Sloveniji za posamezne obrte predpisana. Na ta način dobijo boljšo izobrazbo, ki se pri današnji konkurenci dela zahteva.

kakor bi hotel reči: »Ali sem te česa prosil, nesnaga?« Ali namesto jezne besede je prešel preko njegovih ust glas trepetajoč in ponižen.

»Nisem prišel beračit, gospod. Po svojo mladost in svojo moč sem prišel. Zapečatili so jo sodnijski gospodje in zapisali, kakor so zapisali in zapečatili vse drugo. Pomotoma so jo zapečatili, ker sem jo bil pozabil vzeti seboj. Gotovo jo je kupil sedanji lastnik, kakor je kupil vse drugo; in če ste vi sedanji lastnik, pa prosim, da mi vrnete, kar je mojega. Zakaj dvajset let sem bil tu vratar...«

Začuden je pogledal hotelir vratarja.

Gregor Ovsenik pa je nadaljeval in njegov glas je bil plakajoč.

»Ženo imam, ki strda in hčerko, ki umira. Pa sem prišel, da vzamem, kar sem pustil tu, da ozdravi hčerka in se nasiti žena.«

Hotelir se je dotaknil čela s prstom in skomizgnil z ramami. Sive oči, drobne in zalite pa so govorile vratarju:

»Norec je. Spravite ga stran.«

Obrnil se je, kakor da hoče oditi. Pa je še segel v žep in denarji so zažvenketali. Zbiral je in izbral desetico.

»Nate.«

In odšel je s kratkimi koraki po hodniku in tolsta lica so se mu stresala.

Gregor Ovsenik je gledal desetico na dlani ves osupel in zavzet.

»Ali je to moja mladost in moja moč?«

Je pa tudi mnogo takih, posebno po kmetih in lažjih obrtih, da bi se radi čimprej osamosvojili, ker jih sili v to starost in družinske razmere. Marsikdo ima deco in ne more zamujati dolgo časa z učenjem, družina, ki se je komaj ločil od nje, naj pa trpi pomanjkanje.

Vsem takim je določba invalidskega zakona o skrajšani učni dobi dobrodošla, samo končno še ni izvedljiva.

Ker je mnogo zanimanja in povpraševanja za to stvar, je oblastni odbor že večkrat forsiiral sestavo invalidske obrtno izpraševalne komisije. Po določbi člena 24. jo ima s posebnim pravilnikom sestaviti minister socijalne politike. Posamezni ministri in načelniki so obljubili že parkrat, da se bo to vprašanje nemudoma uredilo.

V kolikor smo mogli iz naših intervencij dognati potrebuje ministrstvo socijalne politike podatke po krajevnih razmerah in predpisih. Tozadevno je bil baže stavljen predlog na tukajšnje oblasti.

Ko smo zadnjič in sicer pred kratkim tozadevno zopet intervenirali v ministrstvu, smo dobili pojasnilo, da ni še vrnjen akt s podatki. Ne vemo torej kje tiči vzrok, da se komisija za invalidske izpite ne postavi. Mi samo čakamo in 2 leti se nam zdi že precej dolga doba.

Ker se invalidi, ki bi prišli v poštev za izpite vedno oglašajo, apeliramo na naše merodajne faktorje, da se to vprašanje brez odlaganja reši. Želeli bi, da se komisija sestavi prikladna za invalidske razmere, da bo upoštevala njihov položaj. Mogoče bi to stvar najprimernejše rešila anketa, sestavljena iz raznih interesentov?

Vprašanje je nujno zato želimo, da se nemudoma uredi.

Politične beležke.

Izid volitev v Narodno skupščino. V nedeljo 11. t. m. so bile volitve in končala se je volilna kampanja, napadi vsakovrstni drug na drugega, nervoznost in kaj vemo kaj vse. Psihologija ljudi je pokazana v številčnih rezultatih in v izvoljenih poslancih.

Tako je:

A) Volilno okrožje Ljubljana-Novo mesto imelo volilnih upravičencev 107.644. Volilo pa je 72.729 volilcev. Dobili so: Pucelj 9900, dr. Korošec 47.369, dr. Žerjav 10.136, Likar 1820 in Gustinčič 3505 glasov.

Izvoljeni so: dr. Gregor Žerjav, Ivan Pucelj, dr. Korošec, dr. Kulovec. Štrcin, Škulj, Brodar, Sušnik, Smodej in inž. Sernec.

B) Volilno okrožje Maribor-Celje: Volilnih upravičencev 151.323, volilo je 94.267 volilcev. Dobili so: dr. Korošec 54.289, Radič 4577, dr. Pivko 13.820, dr. Mühleisen (nemoc) 5752, dr. Ravnik 4883, Petejan 6294, Möderndorfer 4409, Zagorski 417 glasov.

Izvoljeni so: dr. Ljudevit Pivko, Ivan Urek, Petejan, dr. Korošec (odstopi mandat Tratniku), Klekl, Žebot, Hohnjec, dr. Gosar, Vesenjaj, Pušenjak, dr. Hodžar, Bedjanič, Vrečko, Falež in Jerič.

C) Volilno okrožje Ljubljana (mesto). Volilnih upravičencev 15.126, volilo je 10.101 volilcev. Dobili so: dr. Korošec 4581, dr. Kramer 4604, Likar 438, dr. Lemež 478 glasov.

Izvoljen je dr. Albert Kramer.

In zapeklo ga je na dlani, kakor ogenj. Z vzklikom boleznim in obupnim je odmaknil roko in desetico je padla na tla in se zakotalila v kot pri vratih. Komaj slišno je zažvenketala. Upognjen, težkih korakov je odšel.

*

Mož je samo skomizgnil z rameni in se vsedel v kot na tla.

»Moja mladost in moje moči« je pomislil. »Samo desetico je bilo vredno vse skupaj, samo desetico... naj leži tam. Kaj bi se pehal za tako malovredno rečjo? Naj leži tam, pozabljeno, pokopano...«

Pa se mu je storilo vseeno milo pri tej misli. Mladost je vendarle mladost in trud je vendarle trud, četudi vreden samo desetico...

»Kako bo jutri?«

Zganil se je Gregor Ovsenik pri tem vprašanju, tako čudno votlo in suho je bilo.

»Kaj bo,« se je ozrl in pogledal ženo. Čepela je v kotu pri peči sključena, zakaj glad jo je mučil. V srce ga je zbodlo, kakor ostru, razpaljena igla.

»Ali si danes kaj jedel,« je vprašala žena trudna.

Zmajal je z glavo.

»Star sem in starosti nihče ne mara,« je odvrnil. »Slabše je človeku staremu, vrženemu na cesto, slabše kakor psu, ki moti gosta pri kosilu in ne ve, kje mu je gospodar.«

Rezultat volitev v Narodno skupščino. Ministrstvo notranjih zadev je izdalo uradno poročilo o izidu volitev. Izvoljeno je poslancev: Radikali 111, Davidović-demokrati 63, Radić 60, SLS 20, SDS 23, Spaho-muslimani 16, Zemljoradniki 9, Hrvatski federalisti 2, HPS (Barić) 1, Pucelj 1, Socijalisti 1, Črnogorski federalisti 1, Madžari 1, Nemci 6. Skupaj 315 poslancev.

Davčni vijak zopet na delu — po volitvah. Beograjska »Pravda« poroča, da je finančno ministrstvo naročilo podrejenim finančnim upravam v celi državi, naj zaostale davke nemudoma eksekutivnim potom izterjajo.

Občinske volitve v Zagrebu, ki so se vršile 4. septembra t. l. so potekle mirno in brez incidentov. Volilna udeležba je bila zelo nizka, komaj 58%. Od 33.809 volilcev jih je glasovalo komaj 19.503, tako da je znašal količnik 390. Rezultati so sledeči: SDS 1531 glasov — 4 mandate. Komunisti 4256 glasov — 7 mandatov. Hrvatski blok 9749 glasov — 25 mandatov. Radić 2322 glasov — 6 mandatov. Stanovanjski najemniki 759 glasov — 2 mandata. Socijalisti 397 glasov — 1 mandat. Židje 806 glasov — 3 mandati. Davidovičevci 403 glasove — 2 mandata. Brez mandatov so ostale liste: socialni blok 268 glasov, socialna zveza 284 glasov, radikali 373 glasov.

Razpis volitev na Irskem. Obe zbornici irske države sta razpuščeni. Ta dogodek je prišel popolnoma nepričakovano. Volitve se vrše 15. septembra 1927.

Sovjeti in Evropa. »Echo de Paris« poroča iz Stockholma, da je Buharin v izvrševalnem odboru v Moskvi predložil poročilo, v katerem pravi, da je Evropa zrela za revolucijo. Svetovna revolucija se bo pričela v Franciji.

Prihodnja medparlamentarna konferenca se bo vršila v Berlinu prihodnje leto.

Podpora za zagrebško občino. Ministrstvo za socialno politiko je nakazalo zagrebški mestni občini ter ji izplačalo preko zagrebške Mestne hranilnice 5 milijonov Din za zgradbo delavskih stanovanj.

Zasedanje Društva Narodov. Prvega septembra t. l. se je začelo 46. zasedanje Društva Narodov.

Likvidacija poljsko-ruskega spora. Narodni komisariat za zunanje zadeve v Moskvi je izdal službeno objavo, da je konflikt radi umora poslanika Vojkova definitivno likvidiran.

Amerika ne dovoli prodaje orožja v Rusijo. Pogajanja z agenti sovjetske vlade glede nakupa 150 tisoč pušk so se prekinila, ker je ameriška vlada prepovedala izvoz orožja.

Turčija odklonila podaljšanje pogodbe z Rusijo. Sovjetska vlada je turški vladi predlagala, naj podaljša rusko-turško prijateljsko pogodbo. Turška vlada je ta predlog odklonila.

Neprestani incidenti ob italijansko-francoski meji. V bližini Nice so fašisti aretirali dva francoska turista, ki sta pomotoma prekoračila italijansko mejo. Prepeljali so ju v San Dalmazzo, kjer so jih pretepli. Izpuščena sta bila šele po 12. urah.

Fašisti so nasilni že čez mero. V septembru se je začelo premeščanje slovenskih učiteljev v notranjost Italije. Malokateri učitelj bo ostal to šolsko leto v Primorju. Koliko gorje je tukaj, ko morajo v notranjost Italije slovenske rodbine, slovenski otroci, ki morajo z očetom iz slovenskega kraja. Prefekt v Trstu je razpustil mladinsko društvo »Zarja« v Bazovici.

Oblasti na Goriškem pa Čitalnico v Solkanu, ki je obstojala že 60 let in Prosvetna društva v Lokovcu, v Ajdovščini, Oslavju, Vrhpolju, Podragu in Budanju. Vse zato, ker so nevarne miru in redu. Razpusti se vrše vsak dan.

Pofašistenje prefektov v Italiji, se postopoma nadaljuje. Sedaj je bilo imenovanih 13 novih prefektov, med katerimi jih je 7, ki nimajo za seboj niti najmanjše javnopravne službe. Mussolini hoče imeti vse v znaku fašizma. Kakšen bo konec, pa se naj ne veseli.

Političen atentat. Na tajnika ameriškega konzulata Stegerja v Draždanah je bil izvršen atentat. Ko se je vračal iz mesta domov, je neznan moški na njega oddal dva strela. Oblit s krvjo se je Steger zgrudil. Prepeljan je bil takoj v bolnico, kjer so ga operirali, tako da je izven nevarnosti. Domneva se, da je ta napad v zvezi z justifikacijo Sacca in Vanzettija.

Pogajanja za madžarski transit preko naše meje. Med Jugoslavijo in Madžarsko se vrše pogajanja o reškem paktu, ki naj zajamči tranzitni promet Madžarske preko jugoslovenskega ozemlja. Dosedaj je bilo sklenjeno več dogovorov med železniškimi upravami glede tranzitnega prometa.

Preprečen atentat na Kemal pašo. Politične oblasti so izsledile v smirskem vijaletu obširno zasnovano zaroto, ki je pripravljala atentat na Kemal pašo in poedine člane turške vlade. Aretiranih je bilo 22 oseb, ki so nameravale izvršiti bombni atentat na vlak, s katerim se je vračal Kemal paša iz Carigrada v Angoro.

Železniška zveza med Bolgarijo in Grčijo. Bolgarska vlada je sklenila z Grčijo sporazum za zgraditev železniške zveze med Petričem in Demirhisarjem.

Naše gibanje.

Ponovno pozivamo vojne vdove in njihove starejše hčerke, da se nemudoma javijo Oblastnemu odboru, ako bi katera hotela iti v Slavonijo, kjer bi našla dobro službo služkinje v neki kantini.

Delegatsko anketo bo sklical Oblastni odbor enkrat v oktobru t. l. Krajevni odbori naj vzamejo to na znanje in pripravijo svoje referate. To naj velja kot pravočasno naznanilo, natančneje z datumom in dnevnim redom bodo dobili pismo.

Krajevni odbor v Krškem se tem potom najiskreneje zahvaljuje vsem darovalcem dobitkov in prispevkov za tombolo, kakor tudi vsem nabiralcem dobitkov in prodajalcem srečk, kateri so pripomogli, da je tombola nepričakovano dobro uspela. Odbor.

Domžale. Tukajšnji Krajevni odbor ima v nedeljo 18. t. m. ob 3. uri popoldne članski sestanek v vili Ravnikar Sp. Domžale št. 22. Vse tovariše in tovarišice iz okoliša prosimo, da se tega važnega sestanka sigurno udeležijo. Oni, ki se mislijo na novo organizirati ali pa še nimajo članskih knjižic, naj prinesejo s seboj svoje slike. Tudi naj vsak gleda, da bo plačal zamujeno članarino, ker treba je, da napravijo red. Kdor misli prestopiti od sosednih Krajevnih organizacij v domžalsko, naj prinese s seboj knjižico. Torej tovariši, tovarišice na svidenje.

Nezavednost. Iz Domžal nam pišejo, da sta na mali šmaren obiskavala požrtvovalna tovariša Vodopivec in Hafner posamezne invalide in vojne vdove, ki še niso organizirani. Dobila sta pri nekaterih utise, ki so vredni kritike.

Kljub temu, da so tarnali o svojih težavah, so bili mrki napram organizaciji. Izražali so se proti bivši domžalski podružnici, češ, da se je premalo brigala za nje. Tovariš Vodopivec je pojasnjeval prejšnje težave med odborniki in malomarnost vsega članstva, da je morala biti podružnica likvidirana. Na požrtvovanje sedanjih zavednih tovarišev v odboru pa je bila organizacija zopet ustanovljena in je že pokazala uspehe. Ako so posamezniki zgubili voljo, ne poznajo smisla in pomena. Največ je takih, ki organizacijo neobhodno potrebujejo, nekaj je pa seveda tudi tako situiranih, da jim invalidnost materijelno ne napravlja posebnega zla. Pri njih je pa žalostno, ako bodo ignorirali one, ki se vlečejo v organizaciji za življenjska prava, ker morajo tovariško pomagati slabšim. Torej vsi v organizacijo na delo!

Mestni magistrat celjski je ob priliki izvolitve župana g. dr. Goričana poklonil Krajevni odboru Udruženja voj. invalidov Celje za podporni sklad znesek Din 1000, za katerega se odbor najprisrčneje zahvaljuje.

Javna tombola. Krajevni odbor UVI v Mariboru priredi v nedeljo dne 2. oktobra t. l. ob 1/23. uri popoldne na Trgu Svobode veliko javno tombolo v prid revnim članom in članicam. Ministrstvo poljoprivrede je že izdalo preko velikega župana mariborske oblasti tozadevno dovoljenje. Članstvo mariborskega Krajevnega odbora se naproša, da po svoji moči podpira to akcijo, da bo uspeh čim lepši. Posamezna tablica stane 3 Din. Prodajajo jih vse mariborske trafike in pisarna udruženja na Rotovškem trgu št. 6. Dobitki so sledeči: Prva tombola: Kompletna, opremljena spalnica iz trdega lesa. Druga tombola: Kuhinjska oprema. Tretja tombola: Moško kolo. Četrta tombola: Voz premoga. Peta tombola: Vreča fine moke. Poleg tega je še nad 500 manjših krasnih dobitkov. Podrobnejša poročila bodo v dnevnih časopisih. Ker je tombola bogata, naj nihče ne zamudi prilike. Agitirajte za veliko udeležbo.

Trafika je razpisana v Zgor. Jaršah pri Domžalah. Letni donos znaša okrog 4000 Din. kdor bi nanjo reflektiral, naj se obrne na Krajevni odbor v Domžalah in sicer najkasneje do 19. t. m., ker se poznejših reflektantov ne bo moglo več upoštevati.

Poročil se je v nedeljo 11. t. m. na Brezjah naš zvesti tovariš Blažko Rangus, sedaj zlatar v Kranju z gđ. Milo Peršetovo. Obeh novoporočencev se ob tej priliki spominjamo in jima želimo obilo sreče. Posebno pa jima izraža naš dramatični odsek, katerega redna in požrtvovalna člana sta bila oba sedanja srečna zakonca, svoje najiskrenejše čestitke. Med nami bosta imela vedno iste simpatije, katere sta s svojo priljubljenostjo in družabnostjo pridobila. Upamo, da se nas bosta tudi onadva v svojem srečnem zakonskem stanu večkrat spominjala.

Zahvala. Dne 2. septembra t. l. smo zapustili zadnji izmed onih 96 invalidov Dolenjske Toplice, ki smo se letos tam zdravili. Ob tej priliki hočemo v njihovem imenu izreči najlepšo zahvalo vodstvu invalidskega zdravilišča zlasti g. dr. K. Konvalinki, čč. sestrama Kolumbi in Krizostomi, gg. upravitelju Kuhariču in Bizjaku za vso dobro postrežbo in izkazano prijaznost napram vojnim invalidom. — Vincenc Keuc, Maribor, Maistrova ul. 3, dvorišče.

»Da bi hčerki imela kaj dati,« je jadikovala žena. »Če bi se zakurilo, bi se ogrelo nje-no telo in morda bi ji bilo boljše. Že davno je, kar smo kurili, zato so stene vlažne in hladne. Juho bi skuhalo; moke ni, ne zabele; nič zato. Gorka voda, osoljena nekoliko, je boljša, kakor mrzla. In sol imam.«

Gregorju Ovseniku se je glava povescila še bolj. Zazdelo se mu je, da se mu je nasmejalo izza vrat desetica z nasmehom porogljivim in škodoželjnim, kakor da bi mu govorila: Kaj bom jaz. Drv ne dobiš za mene, ne premoga.

Nekdo je vzdihnil. Ali žena ali hčer, ali morda sam, ni ugibal. Zganil se je in prsi so mu vztrepetale. Pogled se mu je ustavil na slami, kjer je videl v mraku obris hčerke, mirno spavajoče, morda celo sladko sanjajoče. Tako vsaj se mu je zdelo. In spomnil se je ženinih besed. Mora, mora dobiti kaj za hčer. Planil je na dvorišče. Spodtaknil se je ob kup drva in premoga.

Kakor pošast se je vzravnala ob premogu njegova znanka beda, kakor bi ga čuvala.

»Kam bežiš?«

»Po desetico.«

»Tja v hotel.«

»Za vrata. Tam leži.«

»Ne hodi!«

»Zakaj ne? Kupim premoga in drva. Dovolj bo za noč, da se ogreje soba in žena skuha juho. Gorkota ozdravi hčerko, ki je bolna.«

»Ne dobiš premoga in drva. Glej večer je in trgovine se zapirajo.«

Gregor Ovsenik se je ozrl.

»Ali kje dobim drva in premog?« je vprašal obupno.

Tovarišica je stopila k njemu.

»Kje?«

Prijela ga je za roko. Ledeno ga je sprelatelo.

»Zate sem ga čuvala. Poglej!«

»O Bog,« je stisnil usta.

»Kdo te vidi,« je zašepetala. »Vzemi in zakuri, da ozdravi hčerka.«

Gregor Ovsenik je odskočil. Nato se je naglo ozrl in nekaj kosov premoga in tresk je izginilo pod raztrgano suknjo. Urno, kakor strah, je izginil v klet, v sobo.

»Zakuri žena,« je rekel in odložil premog in trske tiho in plaho. Glas mu je bil tuj in nenavaden. Nato je stopil k ležišču, kakor da išče zavetja pri hčerki, bitju nedolžnem in v nedolžnosti trpečem.

V peči je zaprasketalo in vonj po dimu se je širil po izbi.

»Toplo ti bode, otrok,« je zašepetal Gregor Ovsenik in popravljal zglobove s tresoč, izstradano roko. Dotaknil se je njenega lica. Spreletelo ga je, kakor da mu je šinil v ude električni tok. Nagnil se je bližje k nji in poslušal. Nato pa se je vsedel, kakor zadet od udarca in glas mu je bil votel, hripav.

»Sem stopi, žena!«

Vstala je od pečnih vrat, kjer je veselo plapolal ogenj in ga pogledala. Trak luči je padal po sobi in migljaj, kakor da odganja mrak. Gregor Ovsenik pa je pokazal na posteljo.

»Poglej jo, hčerko!«

Obrisala je roke v predpasnik, ves raztrgan, kakor da je pri ognjišču zaposlena s pripravljanjem okusnega kosila in jo kliče nekdo od njenega opravila drugam. Pristopila je bližje in se nagnila nad ležiščem. Žarek iz peči se je igral na voščenem licu mlade deklice in poljubljal njene zaprte oči, kakor da jo kliče, naj spregleda in se ga veseli.

Žena je dvignila glavo. Za trenutek sta se srečala njuna pogleda. Bilo jima je, kakor če se zagrne čez zadnje solnčne žarke črn oblak in leže na zemlji težka, črna noč.

*

Ko so čez nekaj dni sodnijski gospodje v črnih suknjah, resnih obrazov ogledovali sobo v kleti in popisovali, so ugotovili na sedemnajstletnem dekletu smrt vsled sušice. Pri Gregorju Ovseniku in njegovi ženi pa smrt vsled ogljikooksidnega plina, ki se je nabiral v zakurjeni peči in uhajal v sobo.

Ali se je zgodila nesreča radi nepaznosti ali je bil samomor, niso mnogo ugibali.

Druge novice.

Težka izguba naše vojne mornarice. V bližini Matje je jugoslovenska vojna ladja »Hvar«, ki je bila na potu v Anglijo nasedla na pečino in se tako poškodovala, da je čez par ur izginila pod vodo. Posadka se je rešila.

Velike poplave širom Slovenije. Nalivi v noči od nedelje na ponedeljek so povzročili poplavne katastrofe na Gorenjskem in Štajerskem. Zopet je najstrašnejše prizadeta Poljanska in Saleška dolina. Srednji del Železnikov je bilo še v ponedeljek popoldne pod vodo. Med Škofjo Loko in Saleško dolino so pretrgane vse zveze. Manjših mostov je podrtih nad 15. V Gornji Savinjski dolini je Savinja drla čez bregove. Najhujše je bilo v Mozirju, kjer je vdrla tudi v hiše. Voda je plavila s seboj silne množine lesa ter poljskih pridelkov.

Napad planinske orla na petletnega fantka. Pri Sv. Petru pod Sv. gorami se je minuli petek pojavil redek gost. V Srebrniku so prebivalci ugledali visoko v zraku krožiti velikansko ptico. Krožila je delj časa v velikih lokih v precejšnji višini. Naenkrat pa so bistré oči velikanske ptice ugledale na zemlji plen in kakor pšica se je žival pognala z višine navzdol k hiši posestnika Josipa Juraka, kjer se je na trati igral njegov petletni sinček. Videti je bilo, da se velika ptica hoče lotiti nič hudega slutečega otroka. K sreči se je v bližini nahajal otrokov oče, ki je seveda takoj uvidel pretečo opasnost. Skočil je po puško, pomeril in ustrelil krvočnega gosta. Ustreljena orjaška ptica je planinski orel (belec), ki je po zračnih višinah zabredel v te vinorodne kraje. Žival je bila jako izstradana. Tehtala je 8 kg ter merj z razpetimi perotmi 2 m 60 cm.

Poštarne pošiljke za Rusijo. S 1. novembrom 1927 počenši se bodo glasom uredbe ministra pošte in brzojava lahko pošiljale v Rusijo za privatne stranke tudi pošiljke z literarnimi publikacijami in modnimi žurnali pod omotom kot tiskovine. Za posamezne izvide ne bo treba posebnega dovoljenja, za pošiljke z večjim številom izvodov pa se bo moralo izposlovati predhodno dovoljenje.

Viharji v Rumuniji. Zadnje dni so divjali v raznih delih dežele veliki nalivi in viharji, ki so povzročili ogromno škodo. V Severinu je strela ubila tri vojake.

Velika tramvajska nesreča na Dunaju. V Ottakringu se je dogodila velika tramvajska nesreča. Na vogalu Habichergasse in Herbststrasse je vlak cestne železnice 9. proge zavozil, ker je odpovedala zavora z vso silo v priklopni voz vlaka 48. proge, ki je obstojal iz dveh vozov. Oba voza sta skočila s tira ter je enega zaglajalo s tako silo v vogal bližnje hiše, da je obtičal v zidu in da se samo radi tega ni prevrnil. Iz voza so se čuli obupni klici ranjencev na pomoč. Ranjenih je 62 oseb, med njimi 9 težko.

Admiral Kato umrl. Bivši poveljnik japonske mornarice v svetovni vojni, admiral baron Kato, je umrl.

Ahmed Zogu — skaderski princ. Ahmed beg Zogu se je proglasil za skaderskega princa.

Cene tujemu denarju: 1 dolar 56:17 do 56:37 Din; 100 avstrijskih šilingov 799:20 do 802:20 Din; 100 nemških mark 1351:50 do 1354:50 Din; 100 madžarskih pengov 995:50 do 998:50 Din; 100 italijanskih lir 307:75 do 309:75 Din; 100 francoskih frankov 222 do 224 Din; 100 češkoslovaških kron 168:05 do 168:85 Din.

Velik požar v Carigradu, ki je izbruhnil 10. septembra t. l. je uničil 400 hiš v trgovskem delu mesta.

Omejitev izseljevanja iz Italije. V veljavo so stopile nove odredbe glede omejitve izseljevanja iz Italije. Mussolini noče, da bi mu narod se manjšal.

Krvav spopad v angleški Indiji. V Bareillyju je pri neki svečanosti prišlo ob zvokih godbe, ki je ravno korakala mimo, do spopada med množico in policijo, ki je večkrat ustrelila. Pri spopadu je bilo 13 oseb ubitih, 96 pa ranjenih.

Ponesrečen krst italijanske križarke. Ob navzočnosti kraljeve dvojice bi se te dni imela izvršiti splavitev nove križarke »Trento«. Po raznih govorih in blagoslovu ladje, so ladjo oprostil tramov in vrvi, na kar se je pričela polagoma pomikati in je zdrknila kakih 80 m naprej. Iz neznanih vzrokov pa se je ustavila sredi pota. Kralj in kraljica sta dolgo čakala, ker pa ladja ni hotela zdrkniti v vodo, sta zapustila ladjedelnico. Pod vodstvom prometnega ministra Ciana in številnih inženirjev je 400 delavcev dva dni delalo, predno so jo spravili v vodo.

Zdravje.

Ali imamo zanesljive znake za strupene gobe? Vprašanje je treba takoj zanikati. Popolnoma zanesljivih znakov ni. Gobe je treba proučavati! Splošno se lahko reče, da so strupene ali vsaj neužitne vse gobe, ki neprijetno, omotno ali zatohlo diše, ki so neprijetnega, grenkega ali pekočega okusa. Toda tudi ti znaki ne veljajo za vse gobe. Najhujša strupenjača med gobami — strupeni kukmak ali strupeni šampijon, tudi krompirjevka imenovana — nima neprijetnega duha (diši nekoliko po svežem krompirju), tudi okus ni slab (ne grenak in ne pekoč), vendar povzroča edino ta goba največ nesreč v Evropi (najmanj 90 odstotkov vseh zastrupljenj v zadnjih 10 letih — tudi dvojno smrt v Rožni dolini pri Ljubljani je pred kratkim zahtevala ta strupenjača).

Popolnoma napačna in zastarela je dogma, da so vse gobe strupene, ki izceja sok (mleko), ki prerezane ali pretrgane, počrniijo ali pomodrijo, ki med kuhanjem ali praženjem počrniijo srebrno žlico ali čebulo. Skoraj vse mlečnice so prav delikatne gobe (sirovka, hrusevka i. dr.). Tudi gobani, ki izpremenijo barvo, so

nekateri prav dobri, n. pr. turek ali kozak, brezovka, noroglavka i. dr. Nasprotno pa zgoraj navedena nevarna strupenjača (strupeni kukmak) nima soka in ne izpremeni barve.

Kar se tiče prehrane, gobe mnogo zaležejo in so velike vrednosti. Poleg prehrane dajejo tudi lepe dohodke, kar sosedni narodi že davno vedo in se vsestransko brigajo za gobe.

Trahom. Trahom je nalezljiva očesna bolezen. Povzroča jo bacil, ki pa še ni popolnoma proučen. Ta bolezen je bila v prejšnjih stoletjih zelo razširjena v Egiptu in ima od tega svoje ime. Pravijo, da so jo Napoleonovi vojaki zanesli v Ervopo in se je potem zelo širila. Zdravstvena veda jo je precej omejila, ni pa izumrla. V južnih krajih naše domovine je še mnogo bolj znana kot pri nas. Razširja se pa posebno rada tam, kjer stanujejo ljudje bolj na gosto skupaj in pa tam, kjer ni prave snage. Okužitev se izvrši z gnojem, ki se izceja bolniku iz oči.

Razvoj trahoma se prične z občutljivostjo očesa proti svetlobi. Dalje s solzenjem, z gnojenjem, oči se lepijo, zjutraj sta trepalnici sprjeti. Če odtegnemo spodnjo trepalnico od zrkla (jabolka), vidimo, da je kožica (sluznica) močno zardela, včasih malinasto rdeča in žametasto zdebena, torej otekla. Zato bolnik težko gleda in je videti zaspan. V gubah sluznice najdemo okrogla, žalcasto prosojna, kakor proso velika zrnca, ki izgledajo kakor žabja jajčeca. Vidimo jih tudi v očesnem kotu in tudi pod zgornjo trepalnico. Včasih pa se tudi pojavijo samo močno rdeče pike na omenjenih krajih.

Po daljšem trajanju bolezni nastanejo na očesni kožici belkaste brazde, guba med trepalnico in zrklo izgine, robovi trepalnic se zaobrnejo na znotraj in vejice drgnejo ob zrklo. Od tega se roženica (bela koža) vname, postane na mestu, kjer je prozorna (zenica), skajena in preko nje zraste z žilicami prevlečena tkanina, ki včasih zagrne celo oko. Oko je izgubljeno, bolnik oslepi. Najhujše pa je to, da očesna kožica ne izločuje več solz in je oko suho in stalno vneto.

Bolezen traja mesece in če je ne zdravimo, tudi leta. Zato je potrebno zgodnje in temeljito zdravljenje.

Bolezen je treba takoj naznaniti zdravniku, ki potem odredi vse potrebno. Ker pa očesnih bolezni ne poznamo, je najbolje, da gremo pri obolenju oči takoj k zdravniku.

Trahom je nalezljiv. Bolnik je nevaren tem bolj, čim bolj se oko gnoji in čim bolj mu teče iz očesa. Z umazanimi prsti in rokami, z brisačami, robci, po umivalnih skledah se bolezen naleze, raznese, širi. Zato mora biti bolnik sam in imeti vse te stvari sam zase.

Zdravljenje more vršiti le zdravnik in to najlažje v bolnici. Zato je treba točno storiti vse, kakor zdravnik zahteva.

Človeško srce. Čudovita stvar je človeško srce, vedno nemirno, nikdar ne počiva, utripa 45-krat, pa celo do 180-krat v minuti. Vsak dan udari okoli stotisočkrat in v teku ene ure se pretoči po njem nič manj kot 540 funtov krvi (funt je pol kg) Pri skrajnem naporu, dirki, rokoborbi, veslanju itd. kroži skozi srce 8 galonov krvi v eni minuti. (Galon je 4 in pol litra.)

Neki angleški učenjak je natanko preračunal daljavo, katero napravi človeška kri, ki se pretaka po žilah. V eni uri »prepotuje« sedem milj (milja 1609 metrov), na dan 168 milj in na leto 61.320 milj. Tako bi pri osemdesetletniku napravila skoraj pet milijonov milj dolgo pot.

Človeško srce je pravzaprav votla mišica, konične oblike ter leži med obema pljučama. Normalna velikost je 5 col dolžine in 3½ col širine, oziroma debelosti.

Srce raste najhitreje v prvih dveh letih življenja in sicer je pri dveletnem otroku še enkrat tolikšno kot pa pri novorojencu. Med drugim in sedmim letom se velikost srca zopet podvoji. Pri 15. letih je pa takorekoč doraslo, vendar pa malenkostno še vedno raste do petdesetega leta.

Raznoterosti.

Tiskovna napaka ga je rešila smrti. Pred kratkim se je vršila pred pariškim vojnim sodiščem obravnava v zvezi ničnostne pritožbe znanega poveljnika rifskega topništva Otta Klemsa. Klems je bil svoj čas francoski legijonar, a se je pozneje pridružil maroškim upornikom. Zato ga je vojno sodišče obsodilo na smrt. Klems je vložil ničnostno pritožbo, ki jo je vzklicno sodišče vpoštevalo in mu zamenjalo smrtno kazen s prisilnim delom tekem 7 let.

Edini motiv, radi katerega je bila obsodba prve instance razveljavljena, je bila tiskovna napaka v prvi obsodbi, kjer je bil obtoženec označen pod imenom, ki ga je nosil kot častnik rifske armade. Smrtna obsodba se je glasila na Said-el-Hodžo. Zagovorniku se je posrečilo dokazati, da se je Klems pri upornikih imenoval je dolgo uspešno upiral moderno organizirani armadi. Po porazu upornikov so ga Francozi ujeli.

Iz življenja iznajditelja sredstva proti steklini. Kdo ne pozna imena velikega dobrotnika človeštva Francoza Pasteurja (Pasteur se izgovori Pastér), ki je iznašel cepilno sredstvo proti steklini. O tem velikem možu je izšla nedavno v Švici knjiga, iz katere povzemamo nekaj vrstic.

Pasteur je iznašel cepivo proti steklini, ki ga pa še ni preiskusil na ljudeh. Ne da se niti misliti, v kako strašnih skrbih je živel! Ovce, ki jih je cepil, so podlegle najmanjši prekomerni cepitvi. S steklini psi, ki jih je cepil, je imel več sreče. Veselil se je, da je skoro vse rešil, a v to veselje se je vedno vmešavalo najtežje vprašanje: Kako bo pa z ljudmi. Iznašel je sredstvo, uspešno ga je preizkušal na živalih, noč in dan ga je pa mučila slika ljudi, ki v smrtnem strahu kličejo na pomoč, a jim ne more pomagati, ker nima prilike, da bi na ljudeh poizkušal svojo iznajdbo. Želel si je, da bi ga ugrizel stekel pes, da bi tako lahko najprej na sebi preizkusil svoje sredstvo.

Usoda pa mu je bila vendarle naklonjena. Neka obupana mati je prišla jokajoča v njegov laboratorij s svojim 9letnim sinčkom, ki je bil na 14 mestih ogrizen od steklega psa. Deček je komaj hodil. »Storite, kar veste in znate, poskusite vse v rešitev mojega edinca,« Said-ben-Hadž. — Obsodba je bila torej napačna in zato jo je vzklicno sodišče razveljavilo. Po določbi, da se mora smrtna obsodba izvršiti v 24 urah, je bila Klemsu smrtna kazen zamenjana v kazen na svobodi.

Otto Klems, bivši častnik nemške armade, je prišel v Afriko kot tujski legijonar. Začetkom francosko-rifske vojne je pobegnil in se pridružil Abd-el-Krimu. Organiziral je upornikom topništvo in telefonsko službo ter združil divja plemena v močno vojaško edinico, ki se je prosila nesrečnica in v noči 6. julija 1885 je Pasteur cepil prvega človeka. Deček je dobil 14 injekcij in se je kmalu zdrav vrnil na svoj dom.

S tem uspehom je Pasteur svoj strah premagal. Ta mož, ki ni bil zdravnik in ki se je ves čas svojega življenja prepiral z zdravniki, je v svojem zanosu na čudežen način zadel silno komplicirano stopnjevanje injekcij in kakor pravi čudodelnik ozdravil ljudi.

Iz daljnega Smolenska v Rusiji je prišlo nekega dne k njemu 19 kmetov, ugriznjenih od steklih volkov. Nesreča se je zgodila že skoro tri tedne prej. Nesrečni možaki, ki so znali od francoskega jezika edino besedo »Pasteur«, so bili največji dogodek Pariza. Vsi listi so pisali o njih, da so gotovo izgubljeni. Po skoro treh tednih je vsaka pomoč zastoj. Prepozno je, ni pomoči. Tako in podobno so se glasili veliki naslovi listov in celo sam Pasteur je mislil, da je tokrat res prepozno. Nesrečne Ruse je pa kljub svojemu dvomu začel cepiti in sicer proti dotedanji praksi dvakrat na dan. Živel je kakor v mrzlici, ni jedel in ni spal. Naenkrat pa je prišel dan, ko je navdušeni kriki Pariza in vsega sveta poplačal vse skrbi in trpljenje. 16 Rusov se je odpravilo na pot v domovino. Samo trije so podlegli smrti, ki se je vsemu svetu zdela nelzprošno zapisana vsem devetnajstim.

Veliki dobrotnik človeštva je omagal na življenski poti leta 1895, ter v mali hišici pariškega predmestja umrl. Ob njegovi smrtni postelji so stali zvesti sodelavci velikega raziskovalca in dobrotnika človeštva, ki so bili priče tolikih zmagovitih napadov na morilko smrti, ki je tokrat ugrabila največjega človeka tedanjega časa.

Jupiter se približuje zemlji. Te dni se Jupiter naglo približuje zemlji. V septembru doseže najmanjšo razdaljo do zemlje. Že zdaj je oddaljen od nje 600 milijonov kilometrov, kar je v primeri z oddaljenostjo drugih nebesnih teles malenkostno. V jasnih nočeh vidimo Jupitra razločno z manjšimi daljnogledi, pa tudi s prostim očesom. Odlikuje se z mirno, rdečkasto svetlobo, ki malo zaostaja za svetlobo planeta Venere. Jupiter ima na svoji površini paralelno z ekvatorjem temno pogo, ki se vidi lepo tudi z manjšim daljnogledom. Ta pega je nekaj izrednega. Pojavila se je najprej l. 1878 in od takrat se je že opetovano izpreminjala. Zadnja leta se je nekoliko zmanjšala, vendar pa meri še vedno 40.000 km po dolgem in 10.000 km počez. Premer naše zemlje znaša komaj 12.000 km. Iz tega je razvidno, kako ogromen je Jupiter.

Pega na Jupitru se periodično pojavlja in izginja, kar je v neposredni zvezi z vrtenjem planeta okrog njegove osi. Na podlagi tega so zvezdoslovci izračunali, da se Jupiter zavrti okrog svoje osi v 9 urah 55 min. 37 sek. Dan in noč sta torej na Jupitru za nad polovico krajša kot na zemlji. Največji planet solnčnega sistema se suče okrog svoje osi najhitreje, kar je v astronomiji izreden pojav. Ker je obseg Jupitra 11 krat večji od obsega naše zemlje in znaša 450.000 km, se premika vsaka točka na Jupitrovi površini s hitrostjo 45.000 km na uro. Zato je centrobežna sila na Jupitru zelo velika in to je vzrok, da planet ni povsem okrogel.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.

Vzajemna pomoč

posojilna in gospodarska zadruga
R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica

sprejema hranilne vloge, daje posojila
v gospodarske svrhe vojnim žrtvam.

Priporoča svojo novootvorjeno krojaško delavnico za izdelavo vseh krojev po najnovejših modah. Invalidi, vdove in sirote dobe primeren popust. Sprejema tudi popravila oblek, izdelavo konfekcije in vsa druga krojaška dela.